

(המשך מעמוד 7)

במשך היום השישי הודיע על כך לשר הביטחון בשעה 11.30 בערב. זאב שיף, כתב הארץ, ידע על כך באותו יום בשעות הבוקר, והודיע על כך לשר מרדכי ציפורי. ציפורי הודיע על כך לשר שמיר בשעות שלפני-הצהריים. שמיר ערך, כביכול, בדיקה, ומצא שאין ממש במידע. אנשים רבים ידעו. ואילו שר הביטחון לא ידע. ראשי-הממשלה לא ידעו.

הרמטכ"ל לא מצא לנכון להודיע לשר הביטחון. שר-הביטחון לא מצא לנכון להודיע לראש-הממשלה, וגם לא לבקר בעצמו במקום. רק בשעה 6 בערב ביום השבת, כאשר, לדבריו, כבר החלו הדיווחים על הטבח לפרוץ לכלי-התקשורת, הוריתי להגיש לי דו"ח מפורט, מתי נכנסו הפלאנגות ומתי הוצאו. מה קרה? זה נודע לכריהתקשורת. מה שנתאם שר הביטחון קפץ ובלתי-יחשוב הפך מאורע בינלאומי.

עוד יום ולילה

באמת, מתי הוצאו הפלאנגות? כפי שהודיע הרמטכ"ל לשרון — לדברי רון! — ביום השישי בערב, הוחלט בצהרי אותו יום להוציא את הפלאנגות מן המחרת. ניתנה להם שעות לכך עד למחרת היום, בשעה 5 בבוקר. הפלאנגות יצאו מן המחנות רק למחרת, בשבת בבוקר! שרון מסביר זאת בכך שלא היו מכשירי קשר לפלאנגות. ואי-אפשר היה לבצע את הנסיגה לפני כך.

יש כאן כמה שאלות. למשל: איך זה עלה על דעת הקצינים (אם אכן שרון לא היה שותף להחלטה זו) להניח לפלאנגות להישאר במחנות במשך עוד הצי יום ולילה שלם, בעיצומו של טבח?

מכיוון שמדובר על מרחקים של כמה מאות מטרים, האם אי-אפשר היה למסור את ההוראה למפקדים הנוצריים שם באמצעות קשר אישי, למשל על-ידי שיגור קצינים בנגמ"שים אל תוך המחנות?

מה נקרא, "הפסקנו כל פעולה" — כשרון כי הפעולה נמשכה לאחר מכן ביתר שאת, והשחיטה העיקרית בוצעה אחרי שהדבר נמסר לפלאנגות? אם נכון הדבר, שנמסר לי על-ידי עיתונאים אמריקאית ששהתה באותו לילה בניצוח המערבית, כי במשך כל הלילה ירה צה"ל פצוצות-תאורה, שהפכו את הלילה ליום" — האם מעיד הדבר על כוונה להפסיק את פעולות ה-פלאנגות, או להיפך — להקל עליהן? מי נתן את ההוראה לכך?

"הרגשה"

לא טובה"

אדם אחר לא חשב ולא שמע, לא ידע, לא ראה, לא חשב ולא התלבט האם אלוף פיקוד-הצפון, אמיר דרורי — אם לקבל את עדותו כפשוטה, הוא היה הקצין הבכיר ביותר במקום.

דרורי התמנה על-ידי אריאל שרון לתפקיד זה באותו מועד שבו החליט שרון לראשונה לפלוש ללבנון — באוגוסט 1981. שרון העדיף אותו על פני קצין אחר, שהרמטכ"ל הבטיח לו תפקיד זה במשך זמן רב.

עתה ניתן לציבור לראות את האיש, ואפשר היה להבין מדוע היה מקובל על שרון.

האם דובר מראש על אפשרות שהפלאנגות יפגעו באזרחים, אם יכנסו למחנות? דרורי פניש. אבל לא זוכר בדיוק, אם באותה פגישה, אבל אני זוכר שדובר על כך בפגישה לפני הכניסה (של הפלאנגות) לשם (למחנות).

ברק: האם באותו ערב יום ה', עם כניסת הפלאנגות למחנות (מישהו דיבר על כך שאם אנשי הפלאנגות ייכנסו, עלול להיות טבח או רצח)? דרורי: היום אני זוכר שמישהו דיבר, נדמה לי שאחד הקצינים במפקדה, ראובן, העלה אפשרות כזאת. זה דבר שאנחנו

חסלולים בוערים

מה שלא עשה השכל עשו הלהבות ליד המטוסים

כל אחד באיזשהו מקום, חשב על אפשרות כזאת. אמרתי לו שאנחנו מכירים אותם, הם לא עשו עד היום דברים כאלה כשר אנחנו על-ידיהם, והוץ מזה הזהרנו אותם ואנחנו מניחים שלא יקרה כדבר הזה. משמע: האפשרות של טבח עלתה בפני רוס לפני הכנסת הפלאנגות. הכל ידעו כי הפלאנגות ערכו טבח המוני נורא בתל-אביב (ולאחר טבח שאתילא אף האשיט אריאל שרון את ראשי המערך בכך שה-טבח הקודם נעשה בנוכחות אנשי צה"ל). ברור, כי חששות אלה לא מנעו בעד דרורי להכניס את הפלאנגות.

מכיוון שהפלאנגות לא עשו בערב, "כדבר הזה" ליד צה"ל, אף מנעו מן המסקנה כי ראשי הפלאנגות האמינו כי הפעם הדבר רצוי לצה"ל — וכי למפרה זו עצמה מכניסים אותם למחנות.

סגן אבי גרובובסקי, איש השריון, ראה כמו עיניו הוצאות-להורג המוניות של נשים וילדים ביום השישי בבוקר, ודיווח על כך למפקדיו. חיילים אחרים ראו זאת גם הם.

משאלותיו של אהרון ברק נובע שמונה לפניו מידע רב על כך. פעם אחת אף קרא לעומתו דרורי: "אני רואה שהשופט ברק יודע הרבה ויכול להעיד במקומי!" ואכן, לפי עדותו של דרורי עצמו, ברק יודע הרבה יותר ממנו. כי דרורי עצמו אינו זוכר כמעט דבר.

מה הוא זוכר? הוא זוכר שלא קיבל בלילה (בין יום ה' ויום ו') דיווחים על מעשים חריגים. הוא זוכר שבבוקר היתה לו ולמפקדים האחרים במקום, "הרגשה לא טובה". למה? ככה.

הוא ענה על גג החפ"ק, ליד שאתילא, "הסתכרתי מביכסביב, דראות אם אולי הפלאנגות התנהגו לא בנימוס". הגדרה יפה לטבח.

הוא לא ראה את אשר ראו חייליו, במרחק של כמה עשרות או מאות מטרים ממנו — טבח המוני. הוא לא ראה דבר.

"לא ידעו"

לא ידעו"

אולם הוא טילפן בבוקר בעצמו ל-רמטכ"ל בביתו — מבלי להיעזר בקצינים ("לא רציתי להעיר אותם..."). אחרי שדיבר עם הרמטכ"ל, החליט ה-רמטכ"ל לבוא מייד לביירות.

ברק: הרמטכ"ל לא שאל על פרטים? דרורי: לא. הוא אמר שיבוא אחרי-הצהריים... אמרתי לו בטלפון שאני חושב שאולי הפלאנגות הגוימו... הרמטכ"ל לא הגיב על כך. הוא אמר שיגיע בשעות אחרי-הצהריים.

דרורי החליט להפסיק את פעו-דת הפלאנגות, ודמנע את כניסת התיגבורת שלהן למחנות. מדוע? סתם כך, מפני שהיתה "הרגשה לא טובה", שאת סיבה לא יכוד היה להסביר.

הרמטכ"ל הגיע ב-3.30 בלוחית קצינים נוספים, ונספג עם קציני הצבא הלבנוני.

כהן: מה סיפרת לו? דרורי: לא דיווחתי. ברק: הרמטכ"ל לא שאל? הוא מגיע במיוחד בשביל זה, ולא שואל? דרורי: אני לא יודע.

ברק: הוא לא שאל אותך מה זה השיגעון הזה, להפסיק את הפעולה? דרורי: הוא דיבר עם עמוס (מפקד הכוח במקום). אני לא יודע על מה דובר. האלוף החליט החלטה מרחיקת-לכת, בעלת השלכה בינלאומית, מטעמים לא ברורים לא הסביר לרמטכ"ל מדוע, וגם לא לאנשי-הפלאנגות עצמם.

כהן: האם נאמר לו (למפקד הפלאנגות) מדוע הפעולה הופסקה? דרורי: לא.

כהן: נימקת מדוע עליהם להפסיק? דרורי: אני לא נימקתי.

ברק: ב-11 בבוקר אתה מטלפן ל-רמטכ"ל שהחוששה לא טובה, וצריך להפסיק — ואילו עכשיו — אף מילה? דרורי: באותה המידה יכולה לקום ועדת-חקירה למה הפסקנו.

סיגנון זה ש-אסימות גמורה לגבי כל מה שהתרחש באותו יום (המשך בעמוד 72)

שומר כצוע במהלך המהומות, כשניסו השוטרים לעצור את מאות עובדי אל-על במרוצתם, נפגעו גם כמה שוטרים. שומר אחד, שספג מכה, השתתף על הארץ מתעלף. חבריו הרימו אותו אל האמבולנס.

עובד מתעלף עובד אל-על חסף מכה מאלת אחד השוטרים ונפל. נראה היה כאילו איבד את הכרתו. מייד הועק אמבולנס למקום. אנשים שעמדו סביבו ניסו לעזור לו להתאושש בעת שהמתין לאמבולנס.

עין שחור היתמר למרחוק. ביום רביעי עי בבוקר נראה היה כאילו כל נמל-התעופה עולה בלהבות. האם העובדים אכן מימשו תוכנית חשאית? התברר שזהו רק רמז דק ושחור, בדמות צמיגים בוערים בקצה הנמל, ליד המחס"ה. שם עמדו מטוסים מושבתים של "המוביל הלאומי". המקום המה מאות עובדי אל-על ובני משפחותיהם, שבאו מוכנים לקרב. המהומות החלו עוד ביום שלישי. הוד עתו של מנכ"ל החברה, פרופסור